

La sida amenaça l'equilibri africà

Si les tendències actuals de l'epidèmia de la sida es mantenen, es calcula que l'any 2000 un 60% dels adults africans estaran infectats. A l'Àfrica oriental i central es troben les zones amb més incidència de la malaltia.

Les notícies alarmants sobre l'epidemiologia de la sida i el futur de la pandèmia a l'Àfrica s'han d'interpretar des d'una perspectiva més àmplia que la de la informació de les dades epidemiològiques. L'antropologia ens pot donar alguns elements de comprensió.

A final de 1995, segons dades facilitades per l'ONUSIDA, hi havia 11.310.200 persones que vivien amb HIV/sida a l'Àfrica sub-sahariana. Si les tendències actuals de l'epidèmia continuen, s'estima que pot haver-hi aproximadament un 60% d'adults infectats d'aquí a l'any 2000. Pel que fa a les dones, les previsions serien de 7,5 milions de seropositives.

Les zones amb més incidència de casos, segons l'Organització Mundial de la Salut, es troben a l'Àfrica central i oriental, però hi ha grans diferències segons els diferents països.

Per posar alguns exemples, al Senegal hi ha 1.573 casos declarats de sida; a Nigèria, 1.591; a Burkina Faso, 3.722; al Camerun, 5.375; a Costa d'Ivori, 25.236; a Etiòpia, 19.433; a Uganda, 46.120 i a Tanzània, 53.247. En certes regions com Uganda, el percentatge de noves infeccions s'ha estabilitzat en l'any 1995.

Les raons de l'epidèmia. L'alta propagació del virus es relaciona amb moviments de població i migracions internes, que creen un desequilibri entre els

gèneres. Per exemple, en ciutats com Nairobi, hi ha tres homes per cada dues dones, cosa que fa augmentar les probabilitats de relacions ocasionals.

Respecte a la prevenció de la sida a Àfrica, cal dir que s'ha fet un gran desplegament de programes radiofònics i televisius, com també programes de prevenció del VIH/sida destinats a escolars.

L'elevada propagació del virus es relaciona amb moviments de població i migracions internes.

Les organitzacions no governamentals dediquen a les persones amb més risc molts projectes educatius.

D'altres projectes d'ONG, com la cura a domicili han pogut garantir l'atenció als malalts de sida perquè s'han integrat en la tradició d'organització comunitària i familiar africana. Aquests projectes sorgeixen arran de les mancances hospitalàries i, en general, la medicació, el menjar i l'hospitalització, van a càrrec del malalt.

Els professionals de la medici-

na també es troben mancats de recursos bàsics i, a més, l'elevat cost de la medicació impedeix la utilització dels tractaments actuals.

Cal dir que la sida ha tingut conseqüències nefastes per a uns sistemes de salut que ja tenien grans deficiències estructurals i manca de recursos.

El que es pregunta l'antropologia, juntament amb altres ciències socials i molts professionals, és fins a quin punt els programes de prevenció cobreixen o arriben a la població general, i fins a quin punt tenen en compte la ignorància de la població.

Les raons d'aquesta manca de cobertura poden ser múltiples, per exemple, els programes de prevenció per ràdio que no tenen en compte les diferents llengües africanes. Una altra de les raons podria ser la manca d'implicació de la majoria d'estats, que han retardat tant l'assignació de recursos com la implicació de tots els grups socials, i fins i tot dels mateixos afectats amb el VIH.

J. P. Dozon i D. Fassin, dos autors que analitzen les relacions entre el poder, la política i la sida, fan esment de "l'escenari mediàtic, que ha situat l'Àfrica al capdavant de la pandèmia, amb una evolució inquietant que ha donat percentatges elevats de seroprevalència".

Dozon i Fassin argumenten, d'una banda, que les declaracions alarmants dels resultats fets públics pels epidemiòlegs i per la premsa, en un primer

temps, i després rectificats, van condicionar l'opinió i la imatge estereotipada d'Àfrica.

Així, el mite de l'origen africà del virus, afegit a les proves de test que, per creuament, donaven anticossos falsament positius, va contribuir a alimentar el discurs que sempre ha estat present en el conjunt d'imatges d'Àfrica acumulades al llarg dels segles pels exploradors, missioners, antropòlegs i d'altres.

De l'altra banda, la investigació dels modes de transmissió s'ha centrat en una recerca sistemàtica de mecanismes propis d'Àfrica, per exemple, rituals amb contactes sanguinis, circumcisió, escarificacions, etc, però sobretot cal tenir en compte la utilització d'estereotips, alguns especialment insidiosos, com el de "la sexualitat desenfrenada dels africans", la seva immaduresa o el seu primitivisme.

Un altre punt important ha estat una mena de consens per evitar de referir-se directament a la sida. La malaltia ha estat associada a nocions "d'impuresa i d'indignitat". Com que amenaçava d'embrutar el nom del país, o podia fer mal a la família, s'evitava anomenar-la.

En l'àmbit polític, el silenci dels estats en els primers temps era evident: no notificaven casos nous a l'Organització Mundial de la Salut, i els comitès nacionals de lluita contra la sida havien de treballar sense les estructures més elementals.

Fins i tot es dificultava els in-

tercanvis d'informació entre els professionals. És difícil saber la raó, però el silenci pot tenir relació, d'una banda, amb la preservació dels individus i, de l'altra, amb la preservació de la unitat dels mateixos estats.

La sida ha estat i és un afer d'estat. Però cal tenir en compte que a l'Àfrica hi ha d'altres pro-

blemes de salut, amb taxes de mortalitat més elevades que la sida, com per exemple el paludisme, que preocupen les autoritats sanitàries dels estats africans. Som nosaltres els que difícilment podem percebre com a prioritats aquests problemes.

Laura Mascarella

A Zàmbia, la sida ha afectat una part important de la població. Aquesta malaltia ha tingut conseqüències nefastes per als sistemes de salut.

PC compatible
CPU 486/33 MHz
4 Mb RAM
Windows 3.1
SVGA 256 colors
CD-ROM 2X
Mouse Windows

Windows
PVP
5.975

El món interactiu

Atles universal electrònic

255 mapes fisiopolítics, 32.200 topònims amb informació, 330 fitxes informatives, 197 banderes, 1.097 gràfics, 29 plànols de ciutats, 283 mapes localitzadors.

Atreveix-te a navegar pel món sense moure't de casa.

Enciclopèdia
Catalana

Proa